

ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

Γρηγορίου Ξενοπούλου: «Ὁ Ἔρωσ θριαμβεύει», κωμῳδία εἰς πράξεις 3. (Θέατρον Κυβέλης). Jean Racine: «Ἡ Αἰωνία Ἱστορία» (La loi de Dieu), δράμα εἰς πράξεις 3—μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ—(Θέατρον Κυβέλης).

Ἡ νέα κωμῳδία τοῦ συγγραφέως τῆς «Φωτεινῆς Σάντρης» ἀπέτυχε... καμψηφεί. Θέλω νὰ εἰπῶ, ὅτι τὴν κατεψήφισε καὶ ὁ κ. Ξενοπούλος ἀκόμη, δι' ἐπιστολῆς τοῦ δημοσιευθεῖσης εἰς τὸ «Ἔθνος», κατόπιν ἐνὸς χρονογραφημάτων τοῦ κ. Σταθοπούλου. Ὁ συγγραφεὺς τὴν φορὰν αὐτὴν δὲν ἠθέλησε κἄν νὰ ὑποστηρίξῃ, κατὰ τρόπον Οὐαίλδικόν, ὅτι ἡ ἀποτυχία τοῦ ἔργου τοῦ ὑπῆρξεν ἀποτυχία τοῦ κοινοῦ ἢ ἀποτυχία τῶν κριτικῶν του. Εἴμεθα λοιπὸν κατ' ἀρχὴν ὄλοι σύμφωνοι καὶ αὐτὸ μᾶς ἀπκλάττει ἀπὸ πολλὰς φροντίδας.

Καὶ ὅμως—αὐτὸ πρέπει νὰ ἐμολογηθῇ—ὁ κ. Ξενοπούλος δὲν μᾶς εἶχεν ἔως τώρα συνηθίσει νὰ νυστάζωμεν εἰς τὰ ἔργα του, οὔτε νὰ κάμωμεν κακὴν χώνευσιν ὀπωδῆποτε. Τέτοιου εἶδους μνησικακίαν ὀμολογῶ ὅτι δὲν τοῦ ὀφείλω, προσωπικῶς τοῦλάχιστον ἐγὼ, καμμίαν. Ὁ κ. Ξενοπούλος ἤξευρε πάντοτε νὰ εἶναι ἕνας εὐχάριστος δραματικός. Πῶς ἄραγε, θελήσας νὰ κάμῃ τὸν Ἔρωτα νὰ θριαμβεύσῃ, κατώρθωσε νὰ προσθέσῃ τὸσιν πλήξιν καὶ ἀνίαν εἰς τὴν τὸσιν ζῆσιν τῆς ἐποχῆς; Αὐτὸ ἀπομένει ἕνα μυστήριον. Καὶ ὅμως ὁ «Ἔρωσ θριαμβεύει» εἶχεν ὅλα τὰ στοιχεῖα διὰ μίαν σκηνηκὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ μῦθος του παρμένος ἀπὸ μίαν χαριτωμένην Ζακυνθινήν παράδοσιν καὶ χαριτωμένους ὁ ἴδιος. Ἡ κόρη τοῦ ἀρχοντα Τοσκάνης, Ρόζα, κλεισμένη ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς μέσα εἰς τὸ Μοναστήρι τῆς Μεταμορφώσεως, ἀφοῦ ἐκλείσθη προηγουμένως εἰς ἕνα πύργον καὶ μίαν σοφίταν, κατορθώνει νὰ τὸ σκάσῃ ἀπὸ τὴν νέαν τῆς φυλακὴν μετὸν ἐκλεκτὸν τῆς, τὸ ἀρχοντόπουλον Νίνον Γρανιώτην, μετημερισμένον εἰς ἕνα ἡλίθιον περιβολάρην, τὸν Πενκινόν, διὰ μέσου σειρᾶς περιπετειῶν, πού δὲν ἦσαν ἐκ φύσεως καθόλου ὑπνωτικά! Ἐνας τέτοιος μῦθος εἰς τὰ χέρια ἐνὸς τέτοιου συγγραφέως δὲν ἦτο φυσικὰ καθόλου ἀπόμενον νὰ καταλήξῃ ἐκεῖ πού κατέληξεν.

Εἰς τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ κ. Ξενοπούλου ὑπῆρχεν ἀπὸ μίαν Ζακυνθία παρθένος μία—εἶναι καὶ ἡ Κυβέλη—καὶ ἐπέτυχαν. Ἐδῶ ὑπῆρχαν πέντε, δηλ. ὀλόκληρος παρθενών.

Διὰ τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ κ. Ξενοπούλου δὲν ἦκουσα νὰ «ἐνθυμίζου» ὀρισμένας θεατρικὰς καὶ κινηματογραφικὰς ἐπιτυχίας, καὶ ἐπέτυχαν. Ὁ «Ἔρωσ θριαμβεύει» καθ' ἑλὴν τὴν διάρκειαν τῆς παραστάσεώς του δὲν ἔκαμνε παρὰ νὰ ἐνθυμίζῃ ἐκ περιτροπῆς εἰς τοὺς καλοκαγάθους συναδέλφους τοῦ κ. Ξενοπούλου ἕνα διήγημα του Βουακίου, μίαν καλοτυχισμένην κινηματογραφικὴν ταινίαν, μίαν ἀλησμόνητην σκηνὴν τῆς «Κυρίας τοῦ Μαξίμ», ἕνα ποίημα τοῦ Σολωμοῦ, μίαν εἰκόνα διασήμεου ζωγράφου, ἕνα τελευταῖον σκάνδαλον καὶ χλίξ ἄλλα ὄρατα καὶ μοναδικὰ πράγματα. Ἀλλὰ ἕνα ἔργον, πού καὶ μόνον ἐν-

θυμίζει, ἔστω καὶ κατὰ παραίτησιν, τόσας ἐπιτυχίας, εἶναι θαῦμα πῶς δὲν ἐπέτυχε τὸ ἴδιον. Διότι ἐπὶ τέλους, τὴν στιγμὴν αὐτὴν, ἐκείνο πού μᾶς ἐνδιαφέρει κυρίως εἶναι πρόβλημα τῆς θεατρικῆς ἀποτυχίας ἐνὸς ἔργου, τὸ ὅποιον ἐγράφη μετὰ τὴν προϋπόθεσιν νὰ ἐπιτύχῃ. Χωρὶς τὴν προϋπόθεσιν αὐτὴν, ὁ συγγραφεὺς τοῦ θὰ ἔγραφεν ἴσως μίαν ἄλλην «Κοντέσσαν Βαλέραιναν». Διατί ἀπέτυχε λοιπὸν; Ὁ κ. Ξενοπούλος θὰ ἦτον ἴσως ὁ ἀρμοδιώτερος νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ δυσκολευθῇ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν λύσιν ἐνὸς θεατρικοῦ μυστηρίου, τόσον ἐνδιαφέροντος καὶ τόσον σχετικοῦ μετὰ τὴν ψυχολογίαν τοῦ κοινοῦ καὶ τὴν ψυχολογίαν τῶν συγγραφέων.

Ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἔχω νὰ σημειώσω κυρίως τὸ παίξιμον τῆς κ. Κυβέλης, δημιουργικὸν ἀετιῶν παρθενῶν, καὶ τὸν θαυμάσιον Νέζερ, ὡς γέροντα κηπουρόν. Ἡ κ. Ἄννα Βώκου, ὡς ἡγουμένη, καὶ αἱ κ. κ. Νέζερ καὶ Ἀλκαίου, ὡς καλόγρηες, πολὺ καλές. Δὲν ἠμπορῶ δυστυχῶς νὰ εἰπῶ τὰ ἴδια διὰ τὸν ἄλλον παρθενῶνα. Καὶ εἶναι παράδοξον ἐπίσης πῶς ὁ κ. Παπαγεωργίου καὶ ὁ κ. Χρυσομάλλης, δύο τόσον καλοὶ ἡθοιοὶ, παρεξήγησαν τόσον πολὺ τοὺς ῥόλους των. Διότι ὁ μὲν κ. Παπαγεωργίου δὲν ἦτο βέβαια ὁ ἀσθηρὸς ἀρχοντας Τοσκάνης, καὶ ὁ κ. Χρυσομάλλης τὸ ἀρχοντόπουλον, μετὰ τὴν ἱπποτικὴν ψυχὴν, τὸ ἀξίον νὰ κατακτήσῃ μίαν ψυχὴν ἀρχοντοπούλας. Ἐξ ἐναντίας ὑπῆρξαν ἀδικαιολογήτως μπουφου καὶ οἱ δύο χωρὶς νὰ προσθέσουσιν μετὰ τοῦτο τίποτε ἀπολύτως εἰς τὴν εὐθυμίαν τῆς ἐντυπώσεως. Ἐκτός ἂν τοὺς ἠθέλησεν ἔτσι ὁ συγγραφεὺς. Ἡ ἑλὴ παράστασις διεξήχθη κατὰ τρόπον μακρόσυρτον καὶ ἐντελῶς ἀποκοιμιστικόν.

Ἀλλὰ ὁ «Ἔρωσ θριαμβεύει» μ' ἔφερεν ἔξω ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς στήλης μου καὶ δὲν μοῦ μένει τόπος νὰ ὀμιλήσω σήμερον διὰ τὴν «Αἰωνίαν Ἱστορίαν» τοῦ κ. Ζάν Παζινό. Ἐπιφυλάσσομαι νὰ τὸ κάμω μετὰ τὴν ἀνεσίαν μου εἰς τὸ προσεχές. Ἀρκοῦμαι νὰ σημειώσω σήμερον τὴν σχετικὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου, μίαν ἐπιτυχίαν πού δὲν εἶναι ἀσχετὴ μετὰ τὰς ἀναμφισβητήτους ἀρετὰς θεατρικοῦ συγγραφέως, τὰς ὁποίας μᾶς παρουσίασε μετὰ τὸ ἔργον τοῦ αὐτοῦ ὁ νεαρώτατος ἀκόμη Ἑλληνογάλλος δραματικός.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Σημείωμα. Εἰς τὸ προσεχές: «Ἡ Αἰωνία Ἱστορία».